

1. ואיל ואדיה

2. וליד ואדיה

3. גישה – מרכז לשמירה על הזכות לנוע

ע"י ב"כ עוה"ד מונא חדאד; אסנת כהן ליפשיץ;

מוריה פרידמן שריר; סיגי בן ארי מ"גישה" -

מרכז לשמירה על הזכות לנוע"

רחוב הרכבת 42 תל אביב, 67770

טלפון: 03-6244120; פקס: 03-6244130

דוא"ל: info@gisha.org

העותרים

- נגד -

1. שר הביטחון

2. מתאם פעולות הממשלה בשטחים

3. מנהלת תיאום וקישור לרצועת עזה

4. רשות המעברים היבשתיים

ע"י ב"כ ממחלקת בג"צים, פרקליטות המדינה

רחוב צלאח א-דין 31 ירושלים, 9711054

טלפון: 02-6466590; פקס: 02-6467011

המשיבים

עתירה למתן צו על תנאי

בית המשפט הנכבד מתבקש בזאת ליתן צו על תנאי המופנה כנגד המשיבים, והמורה להם לבוא וליתן טעם מדוע לא:

1. יאפשרו לעותרים 1 ו-2, תושבי רצועת עזה ומנהלי חברת "סראיו אל ואדיה" הממוקמת

בעזה, לשווק את הסחורה המיוצרת על ידי החברה לגדה המערבית וכן לייצאה לחו"ל;

2. יאפשרו ייצוא ושיווק סחורות שאינן חקלאיות מעזה, כולל כל סוגי המזון המעובד, בשווקים

בגדה המערבית וחו"ל;

3. יעבירו לידי העותרים ויפרסמו לציבור את ההנחיות והנהלים המתווים את הדרך לקבלת

אישור המת"ק לשיווק וייצוא סחורות מעזה שאינן חקלאיות ודרכי הטיפול בבקשות אלה.

בנוסף, מתבקש בית המשפט הנכבד לחייב את המשיבים בהוצאות העותרים, לרבות שכ"ט עו"ד,

בצירוף מע"מ כדין.

פתח דבר

1. העתירה בכותרת נסובה סביב בקשותיו של העותר 1, תושב רצועת עזה ומנהלה של חברת "סראיו אל ואדיה" המייצרת מוצרי מזון מעובד במפעליה בעזה, לקבלת הנחיות מהמשיבים כיצד עליו לפעול על מנת לקבל היתרי שיווק לגדה המערבית ולחו"ל בכדי שיוכל להחל בשיווק מוצרי החברה שם.
2. בהתאם לנוהל שפרסם המשיב 3 ביוני 2015, "לא קיימת מגבלה בדבר הטובין הניתנים לייצוא בכפוף לנוהלי הביטחון הקיימים", אולם נכון להיום העותר 1 ובנו, העותר 2 שהינו מנהלה בפועל של החברה, אינם מצליחים לשווק את מוצרי החברה מחוץ לרצועת עזה ולייצא את מוצרי החברה בחו"ל. פניותיהם למשיבים בכדי לדעת כיצד עליהם לפעול לצורך קבלת אישור המת"ק לצורך שיווק וייצוא הסחורה לא קיבלו התייחסות עניינית.
3. יודגש כבר עתה, כי עניינה של העתירה אינו (רק) הגשמת אינטרס כלכלי ומסחרי של העותרים. אלא בדרישה אשר יש בה כדי להשליך על זכותם וזכויותיהם הבסיסיות ביותר של תושבי רצועת עזה לתעסוקה, תנאי מחייה נאותים וקיום בכבוד, אינטרסים הנמצאים בליבו של המשפט ההומניטארי הבינלאומי. האישורים מהמשיבים הינם הכרחיים כצעד לצורך קיומן של זכויות אלה ובמציאות הקיימת כיום, המשיבים אינם מאפשרים לתושבי רצועת עזה לשווק ולייצא סחורות שאינן חקלאיות (וגם אלו בכפוף להגבלות שרירותיות), למעט טקסטיל וריהוט.
4. התנהלות זו של המשיבים מנוגדת לדין שכן היא מפרה עקרונות יסוד של המשפט הישראלי ועומדת בניגוד לדין הבינלאומי. המצב הכלכלי בעזה עומד על סף קריסה וזאת – בין היתר – בשל מניעת יכולת בעלי עסקים, עליהם נמנים העותרים, לייצא סחורותיהם ולשווקם לגדה המערבית (השוק העיקרי), ישראל וחו"ל. ההצהרה של המשיבים לפיה ניתן לייצא ולשווק סחורות שאינן חקלאיות, עליהן נמנים מוצרי החברה, מחייבות את המשיבים להסרת כל מכשול ולפעול לצורך קביעת נהלים ברורים, מתן אישורים לחברות בעזה, לצורך שיווק וייצוא סחורות שאינן חקלאיות מעזה.

הצדדים לעתירה

5. העותר 1 הינו תושב פלסטיני שמענו ברצועת עזה, בן 51, נשוי ואב לשבעה ילדים. הוא הבעלים והמנכ"ל של חברת "סראיו אל ואדיה" למוצרי מזון שברצועת עזה.
6. העותר 2 הינו תושב פלסטיני שמענו ברצועת עזה, בנו הבכור של העותר 1, בן 26, נשוי ואב לשלושה ילדים. הוא משמש כמנהל בפועל של חברת "סראיו אל ואדיה".
7. העותרת 3 היא עמותת "גישה – מרכז לשמירה על הזכות לנוע" (ע"ר) (להלן: **עמותת גישה**), הינה עמותה ישראלית, שמטרתה להגן על זכויות אדם בישראל ובשטחים הנתונים לשליטתה, ביניהן הזכות לחופש תנועה.
8. המשיב 1 (להלן: **שר הביטחון**) הינו הממונה על הצבא מכוח חוק יסוד: הצבא.

9. המשיב 2 (להלן: **מתפ"ש**) הינו הרשות המינהלית האחראית על יישום המדיניות האזרחית בשטחי הגדה המערבית ורצועת עזה, ואמון על תיאום וקישור מול האוכלוסייה הפלסטינית ברצועת עזה.

10. המשיב 3 (להלן: **מת"ק עזה**) כפוף למשיב 2 וממונה על יישום המדיניות האזרחית של ישראל ברצועת עזה. המת"ק אמון על בחינה, אישור והנפקת היתרי כניסה לישראל לתושבי עזה, וכן על מתן מענה בכל סוגיה הקשורה לבקשותיהם של תושבי עזה מול רשויות ישראל.

11. המשיב 4 הינו זרוע של משרד הביטחון, האחראית על התפעול והניהול של המעברים היבשתיים בין ישראל לשכנותיה, לרבות מעבר כרם שלום, שהוא מעבר הסחורות היחיד הפועל בין עזה לישראל.

רקע עובדתי

1. העותרים 1 ו-2 הינם תושבים פלסטינים המתגוררים בעזה. העותר 1 הוא הבעלים של חברת "סראיו אל ואדיה" ומשמש כמנכ"ל, והעותר 2, בנו של העותר 1, משמש כמנהלה בפועל של החברה (להלן: **העותרים**). החברה היא חברה לייצור מוצרי מזון אשר הוקמה ברצועת עזה בשנת 1985 (להלן: **החברה**). החברה מייצרת בייסקוויטים, וופלים, חטיפי צ'יפס וקרמבו (להלן: **מוצרי החברה**). מידע נוסף על החברה ומוצריה קיים באתר האינטרנט שלה ובדף הפייסבוק.

העתק ת.ז. של העותרים מצ"ב ומסומן **נספח ע/1**.

העתק אישור מעמדו של העותר 1 כמנכ"ל חברת "סראיו אל ואדיה" מצ"ב ומסומן **נספח ע/2**.

לאתר האינטרנט של החברה: <http://www.sarayoelwadiyah.com>

לדף הפייסבוק של החברה: <https://www.facebook.com/SaravoAlwadiya>

12. בשנת 1988 התחילה חברת "סראיו אל ואדיה" לשווק את מוצריה לגדה המערבית ולישראל. שווקים אלו היוו את נתח המסחר הגדול ביותר של החברה ובשלב מסוים נמכרו בהם 80% מהמוצרים ששווקו. דבר זה הוביל לשגשוג החברה, לייצור ושיווק מוצרים נוספים ולהעסקת עובדים רבים. בשיאה, העסיקה החברה כ-200 עובדים במשרה מלאה בעזה וכ-20 עובדים נוספים בגדה המערבית. בממוצע שבועי יצאו מן המפעל 20 משאיות לישראל ולגדה.

13. מאז חודש יוני 2007, במהלכו השתלטה תנועת חמאס על השלטון ברצועת עזה, ישראל אסרה, בין היתר, ייצוא סחורות מרצועת עזה ושווקם בגדה המערבית, בישראל או בחו"ל. עד לאותו מועד, מוצרי תעשיית המזון היוו 33% מכלל המוצרים התעשייתיים אשר שווקו מעזה לגדה המערבית. איסור זה השפיע משמעותית על העותרים ויכולת החברה לייצר מוצריה ולשווקם ולהעסיק עובדים במפעליה.

14. בנוסף, בשנת 2008 ובשנת 2014 נפגע המפעל של החברה בהפצצות ישראליות ולחברה נגרם נזק כספי עצום. עם זאת, העותרים היו נחושים בדעתם לחזור ולעבוד ולהעסיק עובדים, ולכן הם פעלו לשיפוץ מבנה המפעל והחברה חזרה להפעיל את קווי הייצור.

15. כיום, כתוצאה מאיסור השיווק והייצוא הגורף והמצב הכלכלי הקשה בעזה, החברה מייצרת רק 30% מיכולת ייצור המכונות במפעלה ומספר העובדים שעובדים בחברה הצטמצם מאוד עם השנים. הדבר הביא לפגיעה ביכולת הפרנסה של העותרים ושל רבים מעובדיהם. מכאן רצונם והצורך של העותרים לחדש את השיווק והייצוא לשווקים בגדה המערבית ובחול"ל. לעותרים קשרים רבים עם סוחרים בגדה המערבית וידוע להם כי קיים ביקוש למוצרי החברה שם. החברה הינה בעלת רישיון עסק המאפשר לה לשווק את מוצריה בגדה המערבית.

העתק מרישיון העסק של החברה מצ"ב ומסומן נספח ע/3.

16. העותרים אינם היחידים הסובלים קשות מההגבלות על השיווק והייצא ומהכורח לרכז את כל הפעילות הכלכלית בשוק הצר והקשה מאוד של רצועת עזה. הרי ידוע כי איסור השיווק הגורף היווה אחד הגורמים המרכזיים לשיתוק הכלכלי ברצועת עזה, לקריסת עסקים ולעלייה דרמטית באחוז האבטלה. דוחות בינלאומיים רבים התייחסו למצב הכלכלי וההומניטארי הקשים ברצועת עזה ולאחריות ישראל למצב זה. כך לדוגמא דו"ח הבנק העולמי ממרץ 2018 בעניין המצב הכלכלי בגדה המערבית ועזה, כלל התייחסות למצב הכלכלי הקשה בעזה והזהיר מפני קריסה כלכלית, אשר מאיימת על השירותים החברתיים החיוניים בה. שם צוין בבירור כי קיים צורך לאפשר צמיחה ושיקום לכלכלה הפלסטינית, וכי העניין תלוי, בין היתר, ביכולת הייצור והפעולה של המגזר הפרטי שיוכל להתחרות בשווקים אזוריים ועולמיים ולהגדיל את ייצוא הסחורות והשירותים.

לדוח המלא:

<http://documents.worldbank.org/curated/en/324951520906690830/pdf/124205-WP-PUBLIC-MAR14-5PM-March-2018-AHLC-Report.pdf>

17. יצויין, כי בחודש יוני 2010, הכריזה ישראל על שינויים במדיניותה וכוונתה להקל על כניסת סחורות אזרחיות לרצועת עזה ולהרחיב את הפעילות הכלכלית בה. עם זאת, לא היה בשינוי זה כדי לענות על הבעיות הכלכליות הקשות. נכון להיום עדיין לא ניתן להכניס לרצועת עזה סחורות חיוניות רבות או לייצא ממנה סחורות רבות, כגון מוצרי החברה.

18. על אף הצהרותיהם של המשיבים, מהן עולה כי קיימת האפשרות בפני העותרים לשווק ולייצא את מוצרי החברה בגדה המערבית וחול"ל, כפי שיפורטו להלן, התנהלותם – החל מאי-מתן מענה לבקשותיהם של העותרים ועד לאי פרסומו של נוהל ברור בדבר הליך הייצוא – היא שמונעת מהעותרים לעשות כן. נכון להיום, העותרים אינם מצליחים לחזור ולשווק את מוצרי החברה בשווקים אלה.

הצהרות ונוהל המשיבים

19. בהתאם להצהרותיהם של המשיבים 2 ו-3, הם האמונים על קידום צעדים אזרחיים שיסייעו בפיתוח הכלכלה המקומית בעזה, בהם "שיווק סחורה מתוצרת מקומית לשווקים בישראל, יהודה ושומרון וחול"ל". עוד הם מצהירים "כי המצב הכלכלי הינו המרכיב הראשון במעלה לשיפור איכות חייהם של התושבים, ובהתאם ליציבות הבטחונית ולרגיעה באזור" (ר' <http://www.cogat.mod.gov.il/he/Gaza/Pages/economysectiongaza.aspx>).

20. בחודש פברואר 2015 פרסם המשיב 2 "נוהל ייצוא מרצועת עזה", בו צוין כי מטרתו היא הגדרת סדר פעולות לתיאום ודיווח תהליך הייצוא מרצועת עזה לחו"ל. בפתח הנוהל צוין:

"רצועת עזה מייצאת סחורה לחו"ל כאשר התוצרת המיוצאת הינה בעיקר תוצרת חקלאית, וכן תוצרת ריהוט וטקסטיל. יש לציין כי לא קיימת מגבלה בדבר הטובין הניתנים לייצוא בכפוף לנוהלי הביטחון הקיימים" (ההדגשה אינה במקור).

העתק מנוהל הייצוא מרצועת עזה מצ"ב ומסומן נספח ע/4.

21. זאת ועוד, בהתאם לדו"ח תיאום פעולות הממשלה בשטחים לשנת 2017 עפ"י חוק חופש המידע (יוני 2018), אחד מעיקרי הפעילות המתוכננת לשנת עבודה 2018 שהצהירו עליה המשיבים היא "מיקוד בהסרת חסמים כלכליים וקידום פרויקטים כלכליים" (עמ' 13 לדו"ח). בהתאם לאותו דוח, מיעדי פעילות יחידת המת"ק לשנת 2018, "מעורבות והשפעה על פיתוח יכולות פלסטיניות כלכליות ותשתיות; שימור מרקם החיים הפלסטיני ושיפורו..." (עמ' 26 לדו"ח).

לקריאת הדוח: <https://bit.ly/2MfYAht>.

22. יחד עם זאת, במצב הקיים כיום תושבי רצועת עזה יכולים לייצא ולשווק סוגים מוגבלים של תוצרת חקלאית בלבד וכמות מוגבלת של ריהוט וטקסטיל, זאת ללא שהמשיבים מצביעים על מניעה או טעם למניעת שיווק סחורה לא חקלאית מסוגים אחרים, ביניהם מזון מעובד, ובניגוד להצהרותיהם לעיל.

פניות העותרים אל המשיבים

23. בשנת 2015, פנתה העותרת 3 אל המשיב 2 בבקשה לפי חוק חופש המידע, תשנ"ח-1988 לקבל הנהלים וההנחיות המסדירים את אופן שיווק סחורות שאינן חקלאיות ולקבל פירוט רשימת הסחורות שאינן חקלאיות המותרות לשיווק בגדה המערבית, וכן פירוט ההגבלות על כל סוג סחורה ככל שאלו קיימות.

העתק מבקשת העותרת 3 לפי חוק חופש המידע מיום 1.2.2015 מצ"ב ומסומן נספח ע/5.

24. ביום 24.5.2015 התקבלה תשובת המשיב 2, בו מצוינים הדברים הבאים:

"א. ככלל, התיאום לשיווק תוצרת שאינה חקלאית מרצ"ע לאיו"ש מתבצע על ידי מתאם הסחורות הפלסטיני (נציג הרש"פ), מר ראיד פתוח. המתפ"ש ו/או המת"ק איננו מהווה חלק בתיאום הפנים פלסטיני.

...

ג. המתפ"ש/המת"ק אינו מעורב במתן אישור למשווקים כל עוד מדובר בחברה רשומה ברש"פ או עוסק מורשה בהתאם לנוהלי משרד הכלכלה ורשות המסים. הסוחר הפלס' איננו נדרש להיתר כללי.

ד. בשלב זה, מאושר שיווק תוצרת שאינה חקלאית עבור תוצרת טקסטיל וריהוט. לא קיימים נהלים מיוחדים להסדרת השיווק של תוצרת שאינה חקלאית לאיו"ש למעט נהלי מכס.

ה. מתן האפשרות לשווק סחורות מרצ"ע לאיו"ש דרך ישראל, לרבות סוגי הסחורות, נעשים בהתאם לשיקולים הנוגעים לאפשרות הייצור, הביקוש וההיצע בשווקים הרלוונטיים... " (ההדגשות במקור).

העתק מתשובת המתפ"ש מיום 24.3.2015 מצ"ב ומסומן נספח ע/6.

25. אם כן, בהתאם לנוהל הייצוא של המשיב 2, לא קיימת מגבלה בדבר הטובין הניתנים לייצוא מעזה. בנוסף, בתשובתנו לבקשת העותרת 3, מציינ המשיב כי המשיבים אינם מתערבים במתן אישור למשווקים או בתיאום שיווק סחורות שאינן חקלאיות לגדה המערבית. עולה, כי לא קיימת כל מניעה או איסור לשיווק הסחורות המיוצרות על ידי החברה של העותר לגדה המערבית או לייצאה לחו"ל.

26. על רקע הצהרות אלה של המשיבים, ביום 5.3.2018, פנו העותרים באמצעות העותרת 3 לרמ"ד כלכלה במת"ק עזה במטרה לקבל היתר לשיווק מוצרי מזון מעזה לגדה המערבית. לעותרים האפשרות והרצון להגדיל את הייצור לצורך שיווק, והם יודעים כי קיים ביקוש והיצע בשוק בגדה המערבית. בפנייתם, העותרים ביקשו לקבל הנחיות כיצד עליהם לפעול על מנת לקבל את היתרי השיווק וכן לקבל לידיהם את הנהלים הרלבנטיים לשיווק וייצוא מזון מהסוג המיוצר על ידי החברה.

העתק ממכתבו של העותר מיום 5.3.2018 מצ"ב ומסומן נספח ע/7.

27. ביום 20.4.2018 התקבל מענה מהמת"ק לפיו "נעדכן כי אנו עובדים מול מרשיכם וכן הגורמים הפלסטינאים לקידום הסוגיה."

העתק ממכתב התשובה של המשיב 3 מיום 20.4.2018 מצ"ב ומסומן נספח ע/8.

28. העותרים שבו ופנו למת"ק ביום 22.4.2018 והדגישו בפניו כי שום גורם במת"ק עזה לא יצר קשר עם מנהלי החברה בעקיפין או במישרין, בעניין שיווק סחורות או בכל עניין אחר. העותרים חזרו על בקשתם לקבל הנחיות מדויקות כיצד על העותרים לפעול על מנת שיוכלו לשווק את מוצרי החברה בגדה ולייצא לחו"ל.

העתק ממכתבו של העותר מיום 22.4.2018 מצ"ב ומסומן נספח ע/9.

29. מכתב זה לא קיבל כל מענה. גם ניסיונותיהם של העותרים לפנות למתאם הסחורות הפלסטיני העלו חרס ונכון להיום לא קיבל כל מענה מאותו גורם לצורך שיווק וייצוא מוצרי החברה. בכל מקרה, הגורם המאשר מעבר של סחורה דרך שטחי ישראל לגדה המערבית הוא המשיבים ומשכך, אין כל תועלת לפנייתם של העותרים לגורם ברשות הפלסטינית מבלי שיש בידיהם אישור עקרוני מהמשיבים. מכאן שלא נותר בידי העותרים ברירה אלא להגיש עתירתם זו.

הטיעון המשפטי

30. התנהלות המשיבים כפי שהיא מתוארת לעיל, אינה סבירה, נגועה בפגמים מינהליים רבים ופוגעת קשות בזכויות אדם, כפי שיתואר בהרחבה להלן.

31. בהתנהלותם שתוארה לעיל, הפרו המשיבים את חובותיהם מכוח המשפט הישראלי והבינלאומי. באי מתן מענה ענייני לפניותיהם של העותרים, הפרו הם את החובה לתת מענה במהירות ובצורה הראויה. במניעת יכולת השיווק וייצוא הסחורות בפועל, קיימת פגיעה בעקרונות המינהל התקין, בנוסף על הפרת החובה להתקין ולפרסם נהלים ברורים בעניין. זאת ועוד, המשיבים פגעו וממשיכים לפגוע, בצורה שרירותית, בלתי סבירה ולא מידתית, בחופש התנועה, חופש העיסוק והזכות לפרנסה ולקיום בכבוד.

32. השאלה בענייננו אינה האם על המשיבים חלה החובה לקבוע מדיניות במסגרתה יינתנו היתרים לשיווק סחורה מתוצרת עזה לשווקים בישראל, בגדה המערבית ובחול"ל. שאלה זו אינה דרושה בהכרעה, שכן הצהרותיהם של המשיבים לצד התנהלותם דה פקטו, מלמדות באופן חד משמעי כי זוהי מדיניותם הלכה למעשה. השאלה היא אם כן, מכיוון שהמשיבים מצהירים שזוהי מדיניותם, כיצד עליהם ליישמה ולפרסם את הנחיותיהם, בכדי שבעלי עסקים, דוגמת העותרים, יוכלו לשווק את סחורותיהם כמתואר. כאשר המשיבים קובעים מדיניות כאמור, על המדיניות להיקבע באופן שהיא תוכל להיות מיושמת, ועל המשיבים לתת פומבי למדיניות זו, באופן שיאפשר את מימושה בצורה אפקטיבית וסבירה.

33. הימנעות המשיבים מגיבוש החלטה וממתן מענה פרטני, משמעה, מבחינה משפטית ומבחינה מעשית – סירוב של בקשות השיווק והייצוא. התנהלות זו מנוגדת לדין וכן להצהרות המשיבים בנוגע למדיניותם.

המסגרת הנורמטיבית

34. ישראל עודנה שולטת על תנועת אנשים וסחורות מרצועת עזה ואליה- ככל שאלו עוברים דרך שטח מדינת ישראל. בכל הנוגע לתנועת אנשים, כניסה של תושבי עזה לישראל לצורך מסחר או עסקים מותנית בקבלת היתר ממשלב 2, מכוח חוק האזרחות והכניסה לישראל (הוראת שעה), תשס"ג-2003. אופן הטיפול בבקשה להיתר שכזה, המכונה "היתר סוחר", קבוע בנהלי המשיב 2.

35. בנוגע להכנסת סחורות לרצועת עזה, מדיניות המשיבים היא כי ככלל, ניתן להכניס כל סחורה לרצועת עזה ללא צורך באישור, אלא רק בתיאום מוקדם עם הרשויות הישראליות. זאת למעט רשימה של סחורות שהכנסתן לעזה טעונה רישיון מוקדם שכן הן מוגדרות ציוד "דו-שימושי". העניין קבוע בסעיף 20 לחוק הפיקוח על ייצוא ביטחוני, תשס"ז-2007 ובנהלי המשיב 2, ביניהם "נוהל תיאום והכנסת סחורות לרצועת עזה".

36. באשר לשיווק וייצוא סחורות מרצועת עזה, מדיניות המשיבים, כפי שהיא עולה מהצהרותיהם ונהליהם, היא כי אין מגבלה לעניין הטובין שניתן לשווק ולייצא וכי הם אינם מעורבים במתן אישורים למשווקים. כך ענו המשיבים לבקשת חופש המידע (ע/6), בה הם אפילו ציינו כי "לא קיימת הגבלה על שיווק סחורות שלא יוצרו בעזה" (סעיף ז), וכך נקבע

ב"נוהל ייצוא מרצועת עזה" מפברואר 2015 לעניין ייצוא לחו"ל. משמע, כי המשיבים מתירים לכאורה שיווק וייצוא של כל סוגי הסחורות מרצועת עזה לגדה המערבית וחו"ל. עם זאת, בפועל אין ייצוא של מוצרי מזון, למעט כמה סוגים של תוצרת חקלאית. ראשי התעשיינים בעזה, ביניהם העותרים 1 ו-2, אינם מצליחים לייצא את מוצריהם וגם לא לשווקם בגדה המערבית. חמור מכך, הם אינם מכירים פרוצדורה שתאפשר להם לעשות כן שכן היא אינה מפורסמת.

37. עולה כי, מלבד הצהרות המשיבים ונוהל הייצוא מיוני 2015, אין בנמצא נוהל או הנחיות מנהליות של המשיבים המפרטות את הפרוצדורה על מנת לקבל היתרי השיווק נושא העתירה ובפועל שיווק סחורות מסוג זה אינו מתאפשר. המשיבים מודים לעניין השיווק לגדה המערבית כי "לא קיימים נהלים מיוחדים להסדרת השיווק של תוצרת שאיננה חקלאית לאיו"ש למעט נהלי מכס" (סעיף ד, ע/6).

38. מעבר לכך, עמדת המשיבים ביחס לשיווק סחורות שאינן חקלאיות לגדה המערבית מלאה סתירות. מחד גיסא הם טוענים כי הם אינם מעורבים במתן אישורים למשווקים (סעיף ג, ע/6) ועולה מדבריהם כי לא קיימת מניעה לשיווק סוגי הסחורות השונים וכי אין להם הסמכות למנוע זאת. מאידך גיסא, באותה תשובה הם מציינים כי "בשלב זה, מאושר שיווק תוצרת חקלאית עבור תוצרת טקסטיל וריהוט" (סעיף ד לתשובה, ע/6).

39. למען הזהירות יצוין ויודגש, כי ככל הידוע לעותרים בשום שלב ובשום פרסום מטעם המשיבים, לא נטען כי ייצוא ושיווק סחורות מעזה, מסוג הסחורות המיוצרות על ידי החברה הוא אסור. גם במענה לפניית העותרים, המשיבים לא העלו טענה מעין זו. העותרים שומרים לעצמם הזכות להגיש כתב עתירה מתוקן ככל שטענות מסוג זה יעלו על ידי המשיבים.

המשיבים מפרים את חובתם להשיב לפניית העותרים

40. כאמור, פנייתם האחרונה של העותרים למשיב 2 מאפריל 2018 (ע/9) לא קיבלה כל מענה ופנייתם הראשונה ממרץ 2018 קיבלה מענה לקוני ביותר ללא כל התייחסות עניינית. המשיבים טענו כי הם נמצאים בקשר עם העותר 1 (ע/7 ו-ע/8), דבר אשר התברר שאינו נכון. העותרים 1 ו-2 אינם היחידים הסובלים מהתנהלות זו. פניותיה של העותרת 3 בשמם של בעלי עסקים אחרים גם נתקלו בחוסר מענה, או תשובה לקונית שאינה נותנת מענה למבוקש.

41. התנהלות המשיבים עולה כדי הפרה של חובתם לפעול במהירות הראויה. חובתה של רשות מנהלית לפעול במהירות הראויה ולהשיב לפונים אליה בתוך זמן סביר היא מן ממושכלות היסוד של מינהל תקין (ר' זמיר לעיל, בעמ' 1098; בג"צ 4634/04 רופאים לזכויות אדם נ' השר לביטחון פנים, פ"ד סב(1) 762 (2007)). חובה זו הינה חובה כללית החולשת כמעט על כל הפעולות המנהליות, למעט כאשר דין ספציפי קובע חובת עשייה במועד נקוב (אליעד שרגא ורוני שחר, המשפט המנהלי, כרך 3, 338 (2008)). חובה זו נלמדת בין היתר מסעיף 2(א) לחוק לתיקון סדרי המינהל (החלטות והנמקות), תשי"ט-1958 ומסעיף 11 לחוק הפרשנות, תשמ"א - 1981.

42. החובה המוטלת על הרשות המינהלית להפעיל את סמכויותיה במהירות ראויה היא חלק מהחובה הכללית החלה על רשות לנהוג בסבירות במובנה הרחב (בג"צ 6300/93 המכון

להכשרת טוענות בית דין נ' השר לענייני דתות (10.8.1994); בג"ץ 1999/07 גלאון נ' ועדת הבדיקה הממשלתית לבדיקת אירועי המערכה בלבנון 2006 (19.4.2007)). עיכוב במתן מענה לפיכך יכול להעיד על חוסר סבירות בהתנהלות הרשות, שמצדיקה התערבות שיפוטית.

43. במקרה דנן, המשיבים ממאנים להשיב לפניות העותרים מזה **כחודשיים וחצי**. זמן זה חורג מגדר הזמן הסביר למענה לפניות "רגילות" העומד על 30 עד 45 ימים. מה גם, שלקח למשיבים למעלה מחודש לענות על פנייתם הראשונה של העותרים והתשובה שהתקבלה הייתה לקונית ביותר שאינה נותנת מענה למבוקש בפנייה ואינה מצדיקה את משך הזמן שלקח למשיבים לענות.

מניעת ייצוא ושיווק הסחורה מהווה פגיעה בעקרונות המינהל התקין

44. אין מחלוקת כי במצב הקיים כיום, המשיבים הם שקובעים את המדיניות הנוגעת לייצוא ושיווק סחורות מעזה ואליה ככל שאלה עוברות דרך ישראל, וכי עליהם לפרסמה ברבים, ובאופן סביר וראוי.

45. פניותיו של העותר למשיבים ולמתאם הסחורות הפלסטיני איתו הם נמצאים בקשר, ופניותיהם של בעלי עסקים רבים אחרים, מלמדים כי במצב הקיים כיום, סוחרים אינם יכולים לייצא את סחורותיהם לחו"ל או לשווקם בגדה המערבית. זאת על אף הצהרותיהם של המשיבים, כפי שפורטו בהרחבה לעיל.

46. לא ייתכן כי מצד אחד המשיבים מצהירים כי לא קיימת מניעה לייצא ולשווק סחורות, ומהצד השני סוחרים בעזה אינם יכולים לייצא ולשווק סחורות שאינן בגדר סחורה חקלאית, ריהוט או טקסטיל, כפי שהעותרים מנסים לעשות.

47. התנהלות המשיבים במסגרתה יד ימין מצהירה כי ניתן לייצא סחורות ורק צריך לפנות לגורם הפלסטיני ויד שמאל מסרבת לייצוא הסחורות, חורגת משורה של עקרונות מינהל תקין. בראש ובראשונה, זוהי הפרה של **חובת ההגינות** בה חבה הרשות כלפי העותרים. חובה זו, כך נקבע בפסיקה, מוטלת על כל מי שבידו סמכות שלטונית וחלה כלפי כל פרט באשר הוא אדם (בג"ץ 164/97 קונטרס בע"מ נ' משרד האוצר, פ"ד נב(1) 289 (1998)). חובה זו מחייבת את הרשות לעמוד מאחורי החלטות מינהליות שקיבלה ביחס לפרט, בוודאי החלטות שיש להן השלכה ישירה על זכויותיו ועל פרנסתו וזכויותיהם של עובדים אחרים. היא מחייבת את כל רשויות המנהל לכבד את ההחלטה שהתקבלה וליישמה.

48. התנהלות המשיבים מנוגדת לאיסור על שרירות אליו הם מחויבים. שהרי, הם אינם מצביעים על מניעה להוצאת הסחורות, מפנים בנהליהם את בעלי עסקים המבקשים לשווק ולייצא למתאם הסחורות הפלסטיני, ומאידיך **לא מאפשרים בפועל ייצוא ושיווק של סחורות שאינן חקלאיות למעט מספר מוגבל של ריהוט וטקסטיל**. מצב זה מעיד על פעילות מתוך שרירות ולא מתוך הפעלת שיקול דעת ותשומת לב, תוך פגיעה קשה בזכויות בעלי העסקים ועובדים רבים מעזה.

חובת המשיבים להתקין ולפרסם נהלים ברורים בכדי לאפשר ייצוא ושיווק מעזה

49. כתוצאה מהיעדר קיומו של נוהל ברור או הנחיות מדויקות בעניין דרכי מתן היתרי שיווק וייצוא של סחורות שאינן חקלאיות, בעלי עסקים רבים, ביניהם העותרים, אינם יודעים כיצד עליהם לפעול ומה עליהם לעשות ואם בכלל ביכולתם לשווק את מוצריהם כפי שהמתפ"ש מצהיר. קיומו ופרסומו של נוהל כזה המסדיר באופן ברור את אופן השיווק, יתרום משמעותית לכלכלה בעזה וליכולת של משפחות רבות להתקיים בכבוד.

50. המשיבים אינם יכולים להתנער מאחריותם, שכן הם בסופו של יום, בסמכותם הבלעדית לתת אישור ולאפשר לסחורה לעבור לגדה המערבית או לחו"ל. לא מדובר בעניין פנים פלסטיני, כפי שביקשו להציג זאת המשיבים (ראיה לכך הגבלת האישור לשיווק טקסטיל וריהוט, ר' סעיף 38 לעיל). ככל שהמשיבים או מי מטעמם מצהירים, כי לא קיימת הגבלה בנוגע לסחורה שניתן להעביר וכי בהתאם לכך העותרים יכולים לשווק את סחורותיהם לגדה המערבית ולחו"ל, אזי עליהם להביא לידיעת כלל הסוחרים את כל המידע הנדרש בעניין אותה פרוצדורה אשר תאפשר בסופו של יום את שיווק הסחורה כמבוקש.

51. שרירותיות זו היא המובילה למצב הקיים היום בו בעלי עסקים בעזה אינם יכולים הלכה למעשה לקבל אישור לשווק את סחורותיהם לגדה המערבית, לישראל או לחו"ל. הם מוגבלים בשיווק מוצריהם רק בעזה, בשוק אשר אין בו הזדמנויות, באזור הסובל ממצוקה כלכלית קשה מאוד ונמצא על סף קריסה. זאת כאשר הרחבת השווקים וקשרי המסחר לגדה המערבית ולחו"ל חיוניים ביותר להמשך הקיום והשגשוג של החברה וכן ליצירת מקומות תעסוקה ועידוד הכלכלה ברצועה.

52. כדי לוודא כי בקשות לייצוא ושיווק סחורה נבדקות כנדרש, יש להבטיח קיומו של נוהל מסודר שבו תקבע הדרך להגיש את הבקשה, הגורמים אשר יבדקו אותה והמסמכים אשר צריך שיהיו מונחים בפניהם (ר' עע"מ 9187/07 **אורי לוזון נ' משרד הפנים** (24.7.2008); בג"ץ 1689/94 **ג'ולי הררי נ' שר הפנים**, פ"ד נא(1) 15; עת"מ 1952/07 **מריה קרטו נ' מדינת ישראל** (19.1.2009), הכולל התייחסות לחשיבות בקביעת נהלים במיוחד כשהקהל אליהם הם מופנים הן אוכלוסיות המוגדרות כאוכלוסיות מוחלשות או מודרות).

53. **פרופ' זמיר** עמד על חשיבות קיומם של כללים להפעלת הסמכות המינהלית:

"חשיבות הכללים גדלה והולכת ככל שמתרחב והולך שיקול הדעת המינהלי. רבה החשיבות של כללים המכוונים להבטיח שההליך המינהלי יהיה מבוסס, תקין ו שקול..." (י זמיר, **הסמכות המינהלית** (תשנ"ו, כרך ב) 686).

54. חובת הרשות היא לתת להנחיות פרסום סביר, ויעיל, אשר מכוון קודם כל אל מי שהמדיניות נוגעת להם (בג"ץ 3081/95 **ד"ר ג'ובראן רומיאו נ' המועצה המדעית של ההסתדרות הרפואית בישראל**, נ(2) 177 (1996)). לעניין החובה לפרסם את ההנחיות, ראו בג"ץ 5537/91 **אפרתי נ' אוסטפלד ואח'**, פ"ד מו(3) 501; וכן בג"ץ 3648/97 **סטמקה ואח' נ' שר הפנים ואח'**, פ"ד נג(2) 728, בו נקבע:

"מצב דברים זה, לא זו בלבד שאין הוא משביע רצון אלא שגובל הוא באי-חוקיות ממש. אכן, מדיניות זו שמשרד הפנים קבע לעצמו – כשהיא לעצמה – אין היא תקנה בת-פועל-תחיקתי המחייבת פרסום ברשומות כהוראת סעיף 17

לפקודת הפרשנות [נוסח חדש], ואולם זה מכבר פסקנו – וחזרנו ופסקנו – כי הנחיות פנימיות שיש בהן כדי לאצול על זכות הפרט – וזו המדיניות שלפנינו – "...תנאי מוקדם והכרחי לקביעתן ולהחלתן... הוא בהבאתן... לידיעת המעוניינים, בין בפירסומן לרבים בין אחרת": בג"ץ 5537/91 אפרתי נ' אוסטפלד (פרשת אפרתי), בעמ' 513. ראו עוד: בג"ץ 4539/94 נקסה נ' ד"ר אפרים סנה (בפיסקאות 13 ואילך לפסק-דינה של השופטת שטרסברג-כהן); בג"ץ 1689/94 הררי נ' שר הפנים. מקורה של חובת פרסום זו, כך פסקנו, "...נדרשת מתוך מהותה של המאטריה וכנגזרת מעקרון שלטון החוק..." (פרשת אפרתי, שם, בעמ' 515). **ובמקום שבו מדובר בפגיעה כה-עמוקה בזכות היחיד**... אין ספק בלבי כי חובה היא המוטלת על משרד הפנים לפרסם את מדיניותו ולעשותה נגישה לכל מי שיבקש לקרוא בה וללומדה."

ר' גם: עת"מ 68189-12-14 גישה מרכז לשמירה על הזכות לנוע נ' המינהל האזרחי בגדה המערבית וכן עת"מ 51147-05-14 גישה - מרכז לשמירה על הזכות לנוע נ' מתאם פעולות הממשלה בשטחים).

55. מעבר לכך, דרישת הפרסום היא פועל יוצא של עקרון שלטון החוק וחובת ההגינות הרחבה והשקיפות המוטלת על הרשות המינהלית (זמיר, 674). אף במקום בו לא קיימת חובת פרסום פורמאלית, יש לפעול על מנת להביא את המידע לידיעת הרבים, על מנת שיוכלו לכלכל צעדיהם לפיו (זמיר, 950-951, ור' גם בג"ץ 1398/07 ד"ר יעל לביא-גולדשטיין נ' משרד החינוך-הגף להערכת תארים אקדמיים מחו"ל (פורסם בנבו, 10.05.2010)).

56. ברי כי אף אחת מחובות אלו, אין המשיבים ממלאים כאשר הם נמנעים מפרסום מדיניותם בנהלים ברורים. נהלים שיאפשרו לעותרים ולאחרים במצבם לדעת כיצד עליהם לפעול על מנת שיוכלו לקבל היתרי שיווק וייצוא מוצריהם. לפרסומן של ההנחיות תכליות רבות: ההנחיות אמורות להתוות מדיניות ברורה עבור הרשות לפעול לפיה; לאפשר לתושבי רצועת עזה, ולכלל הסוחרים המבקשים להתקשר עמם; לדעת כיצד עליהם לפעול; וגם לבקר את החלטות הרשות במידה ותהיה פגיעה המנוגדת להנחיות.

57. כיום קיים מצב אבסורדי בו המשיבים מצהירים לציבור כי הם "מבינים כי המצב הכלכלי הינו המרכיב הראשון במעלה לשיפור איכות החיים של התושבים", אינם אוסרים המפורש על ייצוא ושיווק סחורות שאינן חקלאיות, ובכל זאת העותרים – ובעלי עסקים וסוחרים אחרים בעזה – אינם יכולים לייצא ולשווק את סחורותיהם.

58. כאמור, העותרים אפילו לא מצליחים לקבל כל מענה לבקשותיהם מהמשיבים בכדי שידעו למי עליהם להגיש את בקשותיהם, מיהו הגוף שיבחן אותן, מהם המסמכים שצריכים להיות בפניו והשיקולים אשר בסמכותו לבחון.

המניעה הגורפת של ייצוא מזון מעובד נעשתה בחוסר סמכות, סבירות ומידתיות

59. העותרים אינם בעלי העסק היחידים אשר נתקלים בקושי ומניעה לייצא ולשווק את סחורותיהם. מאז שנת 2007, בעלי עסקים מעזה אינם מצליחים לשווק מוצרי מזון מעובד, ביניהם מוצרי החברה, וסחורות לא חקלאיות אחרות אשר אינן נופלות בגדר ריהוט או

טקסטיל. כפי שפורט, מניעה זו מהווה את אחד הגורמים למצב הכלכלי הקשה ביותר בעזה. משמע, המדובר במניעה גורפת על יכולתם של בעלי עסקים לייצא ולשווק את סחורותיהם מחוץ לעזה. פעולה זו אינה בסמכותם של המשיבים, אף בהתאם להצהרותיהם הם.

60. העדר סמכותם של המשיבים לעשות זאת צריכה להיות ברורה מאליה. שהרי, **מתן הכלי בידי ישראל לסרב להוציא מרצועת עזה דרך שטח סחורות באופן מוחלט וגורף, ללא תלות בסוג הסחורה וביעדה, יעמוד בניגוד גמור לחובותיה הן מכוח המשפט הישראלי והן מכוח המשפט הבינלאומי.** ישראל אינה רשאית לגדוע בצורה מוחלטת את פרנסתם ומטה לחמם של שני מיליון תושבי עזה התלויים בהכנסת סחורות והוצאתן משטח ישראל למחייתם. לא רק זאת, מכוח שליטתה על מעברי הגבול היא אף אחראית להבטיח (באופן פוזיטיבי) כי זכויותיהם הבסיסיות וצרכיהם האלמנטריים יכובדו וימולאו (בג"ץ 9132/07 אלבסיוני ואח' נ' ראש ממשלת ישראל ואח' (30.1.2008)). ישראל אף התחייבה, באופן מוצהר ופומבי, לאפשר מעבר שוטף ותקין של סחורות- מכל הסוגים- מרצועת עזה על מנת לקיים ולחזק את הכלכלה של הרצועה.

61. בנסיבות אלה, בהתחשב בחובותיה הבינלאומיות של ישראל, ברי כי **הטלת מניעה גורפת על הוצאת סחורות, כמו מזון מעובד מרצועת עזה דרך מעבר כרם שלום, אינה חוקית ואינה בסמכות.** זאת ועוד, מניעה זו הינה בלתי סבירה ובלתי מידתית, שכן היא אינה קשורה בבחינה פרטנית של הסחורה שהוצאתה מתבקשת.

62. סבירות נמדדת לפי מערך השיקולים ששוקלת הרשות המינהלית בהפעלת שיקול דעתה ובקבלת החלטה. על הרשות לשקול רק את השיקולים העניינים לנושא ולתת לכל אחד מהם את המשקל הראוי בנסיבות העניין. ברי כי קבלת החלטה קטגורית וגורפת שבעלי עסקים לא יוכלו להוציא סחורות כלשהן מרצועת עזה (למעט שני סוגים), ללא תלות בסוגן, טיבן או יעדן, אינה החלטה סבירה. זוהי החלטה שממילא אינה מבוססת על שקילת שיקולים רלוונטיים והתחשבות בנסיבות העניין הקונקרטי. משכך, היא גם לוקה במישור התשתית העובדתית, וגם פוגעת במידה שעולה על הנדרש בזכויותיו.

63. על החשיבות שבעריכת בדיקה פרטנית ביחס לכל בקשה שהרשות מקבלת וקבלת החלטה הנכונה לנסיבות אותה בקשה, עמד בית המשפט בעניין **עדאלה** (בג"ץ 7052/03 **עדאלה המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל נ' שר הפנים**, פ"ד סא(2) 202 (2006)). במקרים מסוימים בית המשפט אף ראה לנכון לפסול מדיניות או החלטה של רשות מינהלית, שהייתה גורפת ומנעה באופן א-פריורי בחינה אינדיבידואלית. ר' לעניין זה את בג"ץ 6778/97 **האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' השר לבטחון פנים**, פ"ד נח(2) 358, 367 (2004); בג"ץ 5627/02 **סיף נ' לשכת העיתונות הממשלתית**, פ"ד נח(5) 70 (2004); בג"ץ 8276/05 **עדאלה- המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי ואח' נ' שר הביטחון**, פ"ד סב(1) 1 (2006).

64. בעניין **סיף** קבע בית המשפט כי הסירוב לתת תעודות עיתונאי לכל התושבים הפלסטינים באופן טוטאלי, ומבלי לבחון את בקשותיהם באופן אינדיבידואלי, חורג מעקרונות הסבירות והמידתיות שהמדינה חבה בהם. יפים לעניינו, בשינויים המתחייבים, הדברים שנאמרו שם:

"הסירוב הטוטלי להעניק תעודות עיתונאי לפלסטינים תושבי האזור...מלמד כי מלאכת האיזון בין שיקולי הביטוי והמידע לשיקולי הביטחון לא נעשתה כלל, ועל-

כל-פנים האיזון שנעשה אינו כדין...סירוב ללא כל בדיקה אינדיווידואלית להעניק תעודת עיתונאי בשל מסוכנות אינהרנטית של כל העיתונאים הפלסטינים תושבי האזור – לרבות אלה הזכאים להיכנס לישראל ולעבוד בה – הוא האמצעי הפוגעני ביותר האפשרי. אמצעי זה פוגע בצורה חזקה באינטרס לעיתונות חופשית, פגיעה שהיה ניתן למונעה על-ידי בדיקות ביטחוניות אינדיווידואליות" (סעיף 7 לפסק הדין).

65. לפיכך, ככל שאכן ישנה מדיניות של המשיבים לאסור על תושבי עזה מלהוציא סחורות שאינן חקלאיות מהרצועה- מטעמים אשר אינם קשורים לבחינה פרטנית של הסחורה שהוצאתה מתבקשת- מדיניות זו פסולה מטעמי חוסר סבירות וחוסר מידתיות.

פגיעה קיצונית ובלתי מידתית בזכויות לחופש תנועה, חופש העיסוק והזכות לקיום בכבוד

66. נוכח השליטה של ישראל על מעברי הגבול בין רצועת עזה לבין שטחה ושליטתה על תחומי חיים רבים של תושבי עזה, מחויבת היא מכוח המשפט הבינלאומי והישראלי לכבד ולהגן על אותן זכויות האדם המושפעות משליטתה- בראשן ובעיקרן הזכות לחופש התנועה של התושבים והזכויות שנגזרות ממימוש חופש התנועה, כגון במקרה דנן הזכות לחופש העיסוק והזכות לפרנסה ולקיום בכבוד. בית המשפט העליון הכיר בכך שנוכח שליטתה של ישראל על מעברי הגבול, והתלות שפיתחו תושבי עזה בישראל באספקטים רבים, היא מחויבת להבטיח את הצרכים ההומניטאריים של תושבי עזה.

67. יפים לעניין זה דברי בית המשפט העליון בבג"ץ 1169/09 פורום משפטי למען ארץ ישראל נ' ראש הממשלה (15.6.2009):

"על חובתו של הממשל הישראלי לדאוג לקיום הצרכים ההומניטאריים הבסיסיים של תושבי איו"ש והרצועה עמדה פסיקת בית משפט זה לא אחת. גם אם רצועת עזה נשלטת כיום על ידי תנועת החמאס, אשר הוכרזה ארגון טרור, חיים בה תושבים הזקוקים לשירותים חיוניים לקיום איכות ורמת חיים סבירה ואנושית. ישראל נדרשת להושיט עזרה כדי לאפשר סיפוק צרכים הכרחיים לאוכלוסייה המקומית, שבלעדיה לא יקבלו מענה. בשירותים חיוניים אלה עשויים להיכלל גם היתרים להזרמת כספים הנחוצים לתשלום משכורות לעובדים, המהווים אמצעי קיום מינימאליים להם ולמשפחותיהם... הציבור התמים המתגורר ברצועת עזה אינו יכול להיוותר מנותק מאמצעי קיום וקווי אספקה בסיסיים הנחוצים לחיים בכבוד..." (פסקה 21).

68. המשיבים פגעו וממשיכים לפגוע באופן קשה, חמור ובלתי מידתי בזכויות היסוד של העותרים – הזכות לחופש תנועה וחופש עיסוק ובזכות לפרנסה ולקיום בכבוד. המשיבים גרמו בהתנהלותם לנזקים כלכליים אדירים לעותרים, ולפגיעה בחופש התנועה, חופש העיסוק וזכותם לפרנסה ולקיום בכבוד ולממש רמת חיים הולמת.

69. זכותם של העותרים להתפרנס וחובתה של ישראל לנקוט בצעדים לצורך מימוש זו, ביניהם צעדים להבטיח התפתחות כלכלית ותעסוקה מלאה ויצרנית, מעוגנים באמנה הבינלאומית בדבר זכויות כלכליות וחברתיות (1966). סעיף 6 לאמנה קובע:

"...the right to work, which includes the right of everyone to the opportunity to gain his living by work which he freely chooses or accepts, and will take appropriate steps to safeguard this right.

The steps to be taken by a State Party to the present Covenant to achieve the full realization of this right shall... policies and techniques to achieve steady economic, social and cultural development and full and productive employment under conditions safeguarding fundamental political and economic freedoms to the individual."

ראו גם סעיף 11 לאמנה המעגן את זכותו של כל אדם לרמת חיים נאותה עבורו ועבור משפחתו ולשיפור מתמיד, ומטיל חובה על המדינה להבטיח מימוש זכות זו.

70. החלטת בית הדין הבינלאומי לצדק בעניין הגדר, קובעת בבירור כי ישראל מחויבת בהוראות האמנה הנ"ל גם בגדה המערבית ורצועת עזה, וכי מוטלת עליה החובה לכבד את הוראותיה ולא להציב מכשולים בפני מימוש הזכויות הקבועות בה אף בתחומים בהם הועברה הסמכות לרשות הפלסטינית:

"Israel is bound by the provisions of the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights. Furthermore, it is under an obligation not to raise any obstacle to the exercise of such rights in those fields where competence has been transferred to Palestinian authorities."

(ICJ, 2004, Legal consequences of the construction of a wall in the Occupied Palestinian Territory, Advisory Opinion, ICJ Reports 2004, para. 112).

ראו גם סעיף 28 להכרזה לכל באי עולם בדבר זכויות אדם, המהווה חלק מהמשפט הבינלאומי המנהגי, המעגן את זכותו של כל אדם לביטחון סוציאלי "שהן חיוניות לכבודו כאדם ולהתפתחות החופשית של אישיותו" וסעיף 23 להכרזה המעגן את הזכות לעבודה ותנאי עבודה צודקים והוגנים והגנה מפני אבטלה. וכן ראו ההכרזה דבר הזכות לפיתוח (Declaration on the Right to Development).

71. להתנהלות זו של המשיבים יש השלכות משמעותיות על האוכלוסייה האזרחית ברצועת עזה. כאמור, כתוצאה מהיעדר יכולתם של בעלי עסקים לשווק ולייצא את סחורותיהם, מפעלים רבים נסגרים או נאלצים לפטר עובדים רבים. המדובר בהפרה בוטה של חובתם של המשיבים לאפשר לאוכלוסייה האזרחית לנהל חיים תקינים, כקבוע בתקנה 43 לתקנות האג משנת 1907. חיים תקינים כוללים קיום אנושי בכבוד והאפשרות להמשיך ולהתפרנס, לאפשר למפעלים ברצועת עזה לתפקד ולספק פרנסה לעובדיהם ולבני משפחותיהם.

72. דוח נציבות זכויות האדם של האו"ם מחודש מרץ 2018 כלל התייחסות לכישלון של ישראל להגן ולכבד את זכויותיהם של האזרחים המוגנים בעזה, זאת גם בשל הפגיעה בזכויותיהם הכלכליות והחברתיות שהם תוצאה של ההגבלות על חופש התנועה. בדוח צוין כי ההגבלות על הייבוא והייצוא ברצועת עזה ממשיכים להכשיל את ההתאוששות הכלכלית ואת ההזדמנויות לתעסוקה:

"16. The failure of Israel to protect Palestinians in accordance with its obligation, as an occupying power, to uphold public life order and safety, as well as the numerous restrictions to freedom of movement, has had a severe impact on access to economic, social and cultural rights in the Occupied Palestinian Territory, and on the enjoyment of the right to family life.

17. The blockade and closures continued to be the main drivers of Gaza's humanitarian crisis and severely undermined the realization of nearly all economic and social rights... With regard to the right to an adequate standard of living and the right to work, Gaza exports and imports remained well below the pre-blockade level, estimated as of late October 2017 at nearly 32 per cent and 92 per cent respectively. **Restrictions on Gaza imports and exports continued to stifle economic recovery and employment opportunities**, with unemployment reaching 46.6 per cent in July-September 2017. At the end of the reporting period, nearly 80 per cent of the population were reportedly relying on aid provided by humanitarian organizations to survive." (A/HRC/37/38)

73. לסיכום יחזרו העותרים וידגיש כי, בניגוד להצהרותיהם של המשיבים בדבר חובתם ורצונם לפעול לשיפור הכלכלה ואיכות חייהם של התושבים ברצועת עזה, ובניגוד לגישתם ולנהליהם לפיהם ניתן לייצא ולשווק כל סוגי הטובין מעזה לגדה המערבית ולחוו"ל, הם אינם מאפשרים לעותרים לעשות זאת. הדבר גורם לפגיעה חמורה ביותר בזכויותיהם הבסיסיות ובעל השפעה רבה על חייהם של תושבי עזה החיים תחת השליטה של ישראל על תנועתם ותנועת הסחורות.

74. נוכח כל האמור לעיל, בית המשפט הנכבד מתבקש להורות למשיבים ליתן את כלל הסעדים שבכותרת. כמו כן, מתבקש בית המשפט הנכבד לחייב את המשיבים בהוצאות העותרים, לרבות שכ"ט עו"ד, בצירוף מע"מ כדין.

75. העתירה נתמכת בתצהיר העותר 2 שנחתמו בפני עו"ד ברצועת עזה ונשלח לב"כ העותרים, לאחר תיאום טלפוני. בשל הקושי בקיום מפגשים בין העותרים לבין ב"כ, מתבקש בית המשפט הנכבד לקבל את התצהיר ואת ייפוי הכוח שנחתמו ונשלחו בפקס.

4.7.2018

מונא חדאד, עו"ד
ב"כ העותר